

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2010
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Νεοελληνική Γλώσσα

Επιλεγμένα θέματα για τους υποψήφιους μαθητές της Γ' τάξης Ενιαίου Λυκείου.

ΚΕΙΜΕΝΟ:

Η κατάργηση της θανατικής ποινής

Το Ποινικό μας Δίκαιο, εξακολουθεί να προβλέπει τη θανατική ποινή για ορισμένα βαριά κακούργηματα κι έτσι να τη διατηρεί στο «οπλοστάσιο» των κυρώσεών του. Όμως καμία θανατική καταδίκη δεν έχει εκτελεστεί στη χώρα μας από την εποχή της απαλλαγής της από τη δικτατορία, και σωστά, για πολλούς λόγους.

Πρώτον, γιατί η θανάτωση ενός ανθρώπου δεν μπορεί λογικά και ουσιαστικά να **συνιστά ποινή στο πλαίσιο του σύγχρονου Ποινικού Δικαίου**, που συνειδητά αυτοπεριορίζεται και με τις κυρώσεις του επιδιώκει αποκλειστικά την πραγμάτωση κοινωνικών σκοπών. Μια ποινή επομένως που καταστρέφει την ανθρώπινη ζωή, παύει να είναι κοινωνικό μέτρο και συνιστά ανεπίτρεπτη για την κοινωνική φύση του δικαίου ανάμειξη του σε ξένο απ' αυτό χώρο, δηλαδή ανεπίτρεπτη «μετάβαση σε άλλο είδος», συγκεκριμένα εμπλοκή του στο χώρο του μεταφυσικού ερωτήματος για το νόημα της ζωής και του θανάτου.

Δεύτερον, από τη σκοπιά της ειδικής πρόληψης, της συγκράτησης τρίτων από την τέλεση εγκλημάτων, η αποτελεσματικότητα της θανατικής ποινής έχει αποδειχθεί και στατιστικά **ανύπαρκτη**. Γιατί ο δράστης που τέλει τα βαριά εγκλήματα για τα οποία προβλέπεται η θανατική ποινή, είτε τα διαπράττει κάτω από καταστάσεις ακραίας συναισθηματικής υπερδιέγερσης, οπότε δεν είναι σε θέση να λάβει υπόψη του ψυχραιμία τις συνέπειες, είτε τα διαπράττει με μεγάλη ψυχρότητα, «επαγγελματικά», και τότε εκείνο που σταθμίζει είναι πρακτικές πιθανότητες διαφυγής του και όχι το είδος της ποινής που προβλέπεται από τον νόμο για την πράξη του, είτε τέλος είναι πρόσωπο τόσο καθυστερημένο πνευματικά, ώστε να μην είναι σε θέση να **σταθμίσει** σοβαρά τις συνέπειες της πράξης του. Αντίθετα, η ύπαρξη της θανατικής ποινής και η εκτέλεση της, που με όποιο τρόπο κι αν γίνεται, συνιστά μίαν από τις πιο βάρβαρες εκδηλώσεις της ανθρώπινης κοινωνίας, έχει διαπιστωθεί ότι όχι μόνο δεν ενισχύει το γενικό πνεύμα σεβασμού προς την ανθρώπινη ζωή, αλλά απεναντίας το **υποσκάπτει**.

Η θανατική ποινή είναι απαράδεκτη και γιατί είναι ριζικά αντίθετη προς τη φύση της δημοκρατικής πολιτείας. Ο βαθύτερος, κατά τη γνώμη μου, λόγος της επίμονης στη διατήρηση της θανατικής ποινής είναι ότι η ποινή αυτή αποτελεί την πιο δραστική επίδειξη της δύναμης της κρατικής εξουσίας. Με την ύπαρξη δηλαδή της ποινής αυτής το κράτος προβάλλει με τον πιο εντυπωσιακό τρόπο την ικανότητα του να ξεπερνά ηθικούς δισταγμούς, ανθρωπιστικά αιτήματα και «λειπολόγες» επιστημονικές διαπιστώσεις, όταν πρόκειται να εξυπηρετηθούν οι **σκοπιμότητες** του. Έτσι η διατήρηση της θανατικής ποινής θεωρείται – έστω και όχι πάντα συνειδητά – ότι στηρίζει και ενισχύει την αυθεντία της κρατικής εξουσίας και την

ικανότητα επιβολής της. Αυτό όμως σημαίνει ότι η κρατική αυθεντία στηρίζεται στο φόβο των ατόμων μπροστά στην ωμή δύναμη του κράτους κι έτσι πάνω σ' ένα ηθελημένο χάσμα ανάμεσα στην εξουσία και το λαό. Μια τέτοια στήριξη όμως της κρατικής αυθεντίας είναι βασικά αντίθετη προς τη φύση της δημοκρατικής πολιτείας. Γι' αυτό το λόγο η θανατική ποινή είναι αντισυνταγματική.

Α. ΜΑΓΚΑΚΗΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ:

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου(70-90 λέξεις).

B1. Να σχολιάσετε το υπογραμμισμένο χωρίο της δεύτερης παραγράφου σε 60-80 λέξεις.

B2. Να βρείτε 1 συνώνυμο για καθεμιά από τις λέξεις: συνιστά, ανύπαρκτη, σταθμίσει, υποσκάπτει, σκοπιμότητες.

B3. Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης και τρόπο πειθούς της δεύτερης παραγράφου

B4. Να εξηγήσετε τη σημασία των διαρθρωτικών λέξεων της δεύτερης παραγράφου: γιατί, επομένως, δηλαδή.

Γ.ΕΚΘΕΣΗ: Σε άρθρο σε έντυπο ανθρωπιστικής οργάνωσης, να αναδείξετε την επιχειρηματολογία κατά της θανατικής ποινής, ώστε να εφαρμόζονται ποινές σωφρονιστικού χαρακτήρα.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Ο συγγραφέας αναφέρει λόγους κατάργησης της θανατικής ποινής που χαρακτηρίζεται απαράδεκτη. Η θανάτωση δεν αποτελεί ποινή γιατί αντίκειται στην ευδωση κοινωνικών στοχεύσεων και γενικά στο πνεύμα του σύγχρονου Δικαίου. Άλλωστε, οι συνέπειες της εφαρμογής της δεν προσφέρουν, αφού οι δράστες δεν αναλογίζονται είτε την ποινή αυτή ως συνέπεια είτε τρόπους αποφυγής των ποινικών συνεπειών. Η εφαρμογή της υπονομεύει το σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και θεωρείται αντιδημοκρατική, γιατί είναι επίδειξη της ισχύος του κράτους, το οποίο δεν έχει ηθικά όρια στην επιδίωξη επίτευξης στόχων. Η κρατική ισχύς φαίνεται λοιπόν ότι βασίζεται στο φόβο των πολιτών, γεγονός που αντιστρατεύεται τη δημοκρατικότητα της κοινωνίας.

B1. Το σύγχρονο Δίκαιο έχει σκοπό την αξιοποίηση των κανόνων του προς όφελος του πολίτη και της κοινωνίας. Η θανατική ποινή καταπατά το ύψιστο ανθρωπινό δικαίωμα, τη ζωή, γι' αυτό και η εφαρμογή της δείχνει ότι η Πολιτεία εξοντώνει και δεν επιδιώκει το σωφρονισμό του παραβατικού πολίτη. Όμως, έτσι προκύπτει το συμπέρασμα ότι η ίδια η κοινωνία δε δομείται σε κανόνες ηθικής, αλλά σε

ποινές που λειτουργούν εκφοβιστικά. Άλλωστε, η επιδίωξη της προστασίας της προστασίας του πολίτη δε συντελείται με νόμους ποινικούς που προειδοποιούν τον εν δυνάμει παραβάτη, αλλά με νόμους που διδάσκουν την αξία της ανθρώπινης ζωής και την απαίτηση σεβασμού αυτής.

B2. συνιστά: αποτελεί
ανύπαρκτη: ανυπόστατη
σταθμίσει: υπολογίσει
υποσκάπτει: υπονοούει
σκοπιμότητες: στοχεύσεις

B4. γιατί= αιτιολόγηση
επομένως= συμπέρασμα
δηλαδή= επεξήγηση

Γ. ΕΚΘΕΣΗ: Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο, άρα απαιτείται τίτλος.

Κύριος όρος: (θανατική) ποινή: η (έσχατη) τιμωρία που επιβάλλεται στο άτομο από αρμόδια κοινωνικά όργανα για πράβαση νόμων και αρχών του Δικαίου.

Τίτλος: Η θανατική ποινή εκδικείται μόνο!

Πρόλογος: Αναφορά στη δικαστική πλάνη και στη θανατική ποινή η οποία πλίττει τον ηθικό πολιτισμό μας.

Επιχειρηματολογία κατά της θανατικής ποινής:

1. Η ταπείνωση και η μείωση της προσωπικότητας του δράστη με απόρριψη του από την κοινωνία.
  2. Η κοινωνία μπορεί να προστατευτεί αποτελεσματικά με άλλες ποινές.
  3. Σε δικαστική πλάνη, η επανόρθωση της αδικίας δεν μπορεί αν γίνει.
  4. Η πρόληψη των αδικημάτων δ γίνεται με τον εκφοβισμό, αλλά με την ηθική βελτίωση του εγκληματία.
  5. Κανείς δεν έχει το δικαίωμα να αφαιρεί ζωή που την έδωσε ο θεός.
  6. Η ταυτοπάθεια είναι απάνθρωπη αντίληψη.
  7. Η θανατική ποινή αντιβαίνει στο νόημα της δικαιοσύνης που είναι ο σωφρονισμός.
  8. Η θανατική ποινή παραβιάζει το ύψιστο ανθρωπινό δικαίωμα της ζωής.
- Επίλογος: Ανάγκη απόδοσης δικαιοσύνης με ποινές σωφρονιστικού χαρακτήρα ώστε η πολιτεία να διδάξει το σεβασμό στην ανθρώπινη ζωή και να καταδείξει ότι η ισχύς της δεν έχει ρόλο εξουσιαστικό έναντι της κοινωνίας.

Τα θέματα επιμελήθηκαν τα φροντιστήρια

« ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ »

Α. ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ

ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΕΣ 2011
ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗ Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

Νεοελληνική Γλώσσα

Επιλεγμένα θέματα για τους υποψήφιους μαθητές της Γ' τάξης Ενιαίου Λυκείου.

ΧΟΥΛΙΓΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ο όρος χούλιγκανς, συνώνυμος στη χώρα μας με τη βία στα γήπεδα, χρησιμοποιείται για να διακρίνει ορισμένα άτομα, συνήθως νεαρής ηλικίας, που ο τρόπος ζωής και η κοσμοθεωρία τους γενικά και ειδικότερα ορισμένες ενέργειές τους, που συχνά ξεφεύγουν από τα πλαίσια της νομιμότητας, προκαλούν την αρνητική αντίδραση της μεγάλης μάζας του κοινωνικού συνόλου.

Αν ο όρος χούλιγκαν παρθεί τοις μετρητοίς, σκιαγραφεί το νεαρό ταραξία των γηπέδων που με εκδηλώσεις βίας, συχνά αξιόποινες, ενσαρκώνει έναν αντικοινωνικό τύπο. Κάτι τέτοιο όμως σε όποιον κι αν συμβαίνει, δε δικαιολογεί νομιζω την καθιέρωση αυτού του όρου που χωρίζει τους φιλάθλους μιας δημοκρατικής πολιτείας σε δυο κατηγορίες, τη συντριπτική πλειοψηφία και τη μειονότητα που **στιγματίζεται** με αυτή τη λέξη.

Το φαινόμενο ατόμων και ομάδων που **κινούνται** στο κοινωνικό περιθώριο είναι παλιό και συνοδεύει τις κοινωνικές εξελίξεις των κρατών ανεξάρτητα από το πολίτευμα που έχουν. Ειδικότερα, το φαινόμενο των χούλιγκανς έγινε αισθητό στη Δυτική Ευρώπη κατά τη δεκαετία του '70 και «εισήχθη» και στη χώρα μας, [...].

4.Οι αιτίες είναι διάφορες. Θα μπορούσε να πει κανείς σε πρώτη φάση ότι είναι οι κακές οικονομικές **συνθήκες** και το συνακόλουθο συχνά χαμηλό μορφωτικό επίπεδο των ατόμων αυτών. (Τα στοιχεία αυτά συνάγονται από μελέτη του ειδικού περιοδικού και μερησίσιου τύπου των τελευταίων ετών). Κακές οικονομικές συνθήκες και ειδικά υποαπασχόληση και ανεργία γεννούν συναισθήματα πικρίας και οδηγούν μερικές φορές σε μια μοιρολατρική αντιμετώπιση της ζωής που τρέχει, συχνά όμως και σε επιθετικότητα αφού τα αποθέματα ενέργειας που στραγγίζει η καθημερινή εργασία στον άνθρωπο μένουν **ανεκμετάλλευτα** και αναζητούν μια διέξοδο. Δυστυχώς μια τέτοια είναι συχνά οι αξιόποινες πράξεις βίας.

Πέρα όμως απ' ορισμένα standard είδη εγκληματικότητας στα οποία υπό προϋποθέσεις οδηγεί ορισμένα άτομα η οικονομική ανέχεια, η βία στα γήπεδα και στους χώρους γύρω από αυτά, είναι αναμφισβήτητα μια μορφή εκτόνωσης των απωθνημένων που υπερβαίνει κατά πολύ τα όρια του αποδεκτού.

Κι αυτό, γιατί ανέκαθεν τα γήπεδα ήταν χώρος εκτόνωσης των απωθνημένων των εργαζομένων όλων των κοινωνικών τάξεων, εκτόνωση που ήταν αναγκαίο αντιστάθμισμα μιας κοπιαστικής εβδομάδας. Το πέρασμα όμως από την απλή εκτόνωση στη βία δείχνει ότι ο χώρος του γηπέδου αξιολογείται και βιώνεται από ορισμένα άτομα εντελώς διαφορετικά απ' ό,τι από τη συντριπτική πλειοψηφία των φιλάθλων. Ο λόγος ίσως πρέπει να αναζητηθεί και στην υπερβολική, κατά κάποιον τρόπο, προβολή και προώθηση του ποδοσφαίρου από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης.

Έτσι ορισμένα άτομα φτάνουν στο σημείο να ανάγουν την ομάδα της οποίας είναι οπαδοί σε υπέρτατη αξία, για την οποία προβαίνουν και σε δαπάνες, συχνά δυσανάλογες με τις δυνατότητές τους. Η προσήλωσή τους αυτή μεγιστοποιείται στα πλαίσια του group, εν αναμονή τελέσεως του αγώνα και η, συχνά περισσή ενέργειά τους εκτονώνεται με τους γνωστούς σε όλους μας τρόπους [...].

Το φαινόμενο των χουλιγκανς αντιμετωπίστηκε στην Ελλάδα με διατάξεις που περιλαμβάνονται στο νόμο 75 του 1975 και

προβλέπουν αυστηρές ποινές για πράξεις όπως επιθέσεις και βιαιοπραγίες πριν, κατά τη διάρκεια ή μετά τη λήξη αγώνα εντός ή εκτός των αγωνιστικών χώρων κατά αθλητών, συνοδών, παραγόντων, οργάνων διαίτησίας και οπαδών αντίπαλης ομάδας, καθώς και κάθε φθορά ξένης ιδιοκτησίας που είναι συνέπεια των παραπάνω πράξεων. Προβλέπει επίσης, μεταξύ άλλων, την τιμώρηση εκείνων που βιαιοπραγούν ή προσβάλλουν την τιμή αθλούμενου ή αθλητικού παράγοντα που εκτελεί καθήκοντα ή τη δημόσια αιδώ.

Η νομοθετική αυτή πρόβλεψη δεν πρέπει να θεωρηθεί σαν αποτυχημένη, επειδή το φαινόμενο – πρόβλημα όχι μόνο δεν υποχώρησε αλλά διαρκώς γίνεται οξύτερο. Γιατί είναι γνωστό ότι η εκφοβιστική επίδραση που ασκεί η ποινική απειλή και η αυστηρή ακόμη εφαρμογή της διάταξης από τα δικαστήρια, είναι το ένα μόνο **σκέλος** της επιτυχίας μιας ποινικής διάταξης, επιτυχίας που μεταφράζεται σε μείωση έως ελαχιστοποίηση της εγκληματικότητας. Το άλλο σκέλος βρίσκεται στην προφύλαξη, στα μέτρα δηλαδή προφύλαξης που κάθε σύγχρονο κράτος πρόνοιας πρέπει να παίρνει για να αντιμετωπίζει εξάρσεις ενός είδους εγκληματικότητας.(...)

Θ. ΠΑΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περιλήψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

B1. Να σχολιάσετε το χωρίο: «Ο λόγος ίσως πρέπει... μέσα μαζικής ενημέρωσης» σε 60-80 λέξεις.

B2. Να εντοπίσετε τον τρόπο ανάπτυξης της τέταρτης παραγράφου του κειμένου.

B3. Να βρείτε 1 συνώνυμη για καθεμιά λέξη: ανεκμετάλλευτα, σκέλος, στιγματίζεται, κινούνται, συνθήκες.

Γ.ΕΚΘΕΣΗ: Σε ομιλία σας στη βουλή των Εφήβων, να εξηγήσετε τους λόγους οξύνσης της νεανικής βίας σήμερα και να αναδείξετε τις πολυεπίπεδες επιπτώσεις της.

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A. Ο συγγραφέας αναφέρεται στο χουλιγκανισμό στην Ελλάδα. Ορίζει τον χούλιγκαν ως τον νεαρό που εκδηλώνει γηπεδική βία, φαινόμενο που ήρθε από τη Δ. Ευρώπη το '70. Αίτια είναι η ανεργία και η οικονομική ένδεια που ωθούν σε επιθετικότητα, αφού στην καθημερινότητα δεν υπάρχει εκτόνωση. Έτσι, στα γήπεδα εκτονώνονται οι εργαζόμενοι, όμως ορισμένοι λειτουργούν βία με αφορή την προβολή του ποδοσφαίρου από τα ΜΜΕ. Ομαδοποιούνται και μαζοποιούνται, εκφραζόμενοι βία. Ο χουλιγκανισμός αντιμετωπίστηκε με νόμο του '75, όμως εκτείνεται, γιατί ο φόβος της ποινής μειώνει την εγκληματικότητα, αλλά πιο αναγκαία είναι η κρατική πρόληψη.

B1. Τα ΜΜΕ έχουν αναγάγει το ποδόσφαιρο σε ρυθμιστή της κοινωνικής ζωής, δίνοντας έμφαση τέτοια που ο μέσος αφανής πολίτης έχει την αίσθηση, ειδικά στη νεαρή ηλικία, ότι μπορεί να προβληθεί, έστω και μέσω της οπαδικής βίας. Τα ΜΜΕ δεν παρουσιάζουν τα ποδοσφαιρικά δρώμενα ως ψυχαγωγικό θέαμα, γιατί το ποδόσφαιρο αξιοποιείται στη χειραγώγηση των λαϊκών μαζών, στον αποπροσανατολισμό από κοινωνικά ζητήματα και αποτελεί κερδοφόρα επιχείρηση στην οποία τα ΜΜΕ έχουν τεράστιο μερίδιο. Έτσι, ακόμη και η γηπεδική βία αποτελεί αρνητική διαφήμιση που προκαλεί το ενδιαφέρον και φέρνει κέρδη!

B2. Η τέταρτη παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό

μεθόδων. Χρησιμοποιεί αιτιολόγηση (Οι αιτίες είναι διάφορες...ατόμων αυτών) και στο χωρίο: αφού τα αποθέματα... αξιόποινες πράξεις βίας. Υπάρχει η μέθοδος αιτίου-αποτελέσματος στο χωρίο: αίτιο: Κακές οικονομικές συνθήκες, υποαπασχόληση, ανεργία με αποτέλεσμα συναισθήματα πικρίας, μοιρολατρική αντιμετώπιση ζωής, επιθετικότητα.

B3. στιγματίζεται: αμαυρώνεται, κινούνται: λειτουργούν, συνθήκες: καταστάσεις, απαιτείται: επιβάλλεται, προβολή: παρουσίαση.

Γ.ΕΚΘΕΣΗ

Βία: η χρήση σωματικής - υλικής ή πνευματικής- ηθικής ή κοινωνικής - πολιτικής δύναμης με σκοπό την επιβολή ή τον επηρεασμό της θέλησης των άλλων.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: ομιλία, άρα επιβάλλεται **προσφώνηση**:

Αγαπητοί συνάδελφοι,

Πρόλογος:αναφορά στη αμφισβήτηση θεσμών και αξιών, χαρακτηριστικό της εποχής μας που συνδέεται άμεσα με την εκδήλωση βίας από τους νέους.

Ζητούμενο 1: Αίτια οξύνσης

1. Ευθύνη φορέων αγωγής (οικογένεια, σχολείο - Παιδεία, ΜΜΕ - πρότυπα, πολιτικό, θρησκευτικό, πνευματικό ηγέτες).

α. οικογένεια: χαλάρωση δεσμών, κατάρριψη - απομιμωποίηση προτύπων, βία από τους γονείς και μίμηση, β. σχολείο: ενίσχυση ανταγωνισμών, διακρίσεις μαθητών βάσει κοινωνικών χαρακτηριστικών, έλλειψη ηθικής καλλιέργειας και προτύπων, τυπολατρεία, γ. πολιτική - θρησκευτική ηγεσία: επαγγελματοποίηση αξιωμάτων, ιδιοτέλεια, δημαγωγία, ασυνέπεια λόγων - έργων, κατάχρηση δημοσίου χρήματος, ανικανότητα, δ. πνευματική ηγεσία: απουσία και κλειστή κοινωνική κάστα, αδιαφορία για το λαό.

2. Ευθύνη κοινωνίας (ανισότητες, αδικίες, διακρίσεις, χρονίζοντα προβλήματα, αδιαφορία, δυσλειτουργία θεσμών, ανεπάρκεια σφραγιστικού συστήματος) που οδηγεί σε αντίδραση.

3. Συγκυρία - Εποχή (αστικοποίηση, αποξένωση - αλλοτρίωση, ανεργία, απανθρώπινα, έλλειψη αξιών - στόχων - ιδανικών - προσανατολισμού, εκκλυση ηθών, φανατισμός, δογματισμός) που οδηγεί σε κοινωνική παθογένεια.

Ζητούμενο 2: Επιπτώσεις (στους βασικούς τομείς της κοινωνικής ζωής)

1. Υλικές: βανδαλισμοί, καταστροφές, φθορά περιουσιών και οικονομικές από τη μείωση της επιχειρηματικότητας.
2. Πολιτικές: δυσλειτουργία δημοκρατίας, αντίβια, φανατισμός, αυταρχισμός.
3. Ψυχολογικές: φόβος, καχυποψία, ανασφάλεια, μοναξιά.
4. Ηθικές: ανηθικότητα, παρανομία, κοινωνική παθογένεια, κοινωνική πόλωση, έλλειψη επικοινωνίας - συνεργασίας.
5. Εμπέδωση της αντίληψης ότι η επαναστατική αντίδραση είναι αποδεκτό μέσο πίεσης, ανανέωσης, διεκδίκησης δικαιωμάτων.
6. Αμαύρωση της διεθνούς «εικόνας» της χώρας με συνέπειες στον τουρισμό, εμπόριο.

Αποφώνηση: Σας ευχαριστώ για την προσοχή σας.

Τα θέματα επιμελήθηκαν τα φροντιστήρια

« **ΟΜΟΚΕΝΤΡΟ** »

A. ΦΛΩΡΟΠΟΥΛΟΥ